

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SÜRELİDİR

7/5881

SAYI : B.02.0.007.00/2248
KONU :Yazılı Soru Önergesi

18.12/2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 04.12.2008 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/5881-9972/21092 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde Bakanlığımıza gönderilen İstanbul Milletvekili Sayın Fatma Nur SERTER'e ait 7/5881 esas nolu yazılı soru önergesi hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 1 Yazı (2 Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 1 Yazı

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN FATMA NUR SERTER'İN
7/5881 ESAS NOLU SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

SORULAR :

- 1) 22/11/2001 tarih, 1471 sayılı Türk Medeni Kanununun 306. ve 307. maddelerinde "evlat edinme" koşulları arasında evlat edinecek eşlerden en az birinin "en az 30 yaşını doldurmuş bulunmak" ve madde 308'de "evlat edinilenin evlat edinenden en az 18 yaş küçük olması" dışında bir yaş sınırlamasının olmadığı gerçeğinden hareketle;
- 14.10.1993 tarih/21728 sayılı "Koruyucu Aile Yönetmeliği"nin 8.maddesinde koruyucu aile olmak için belirlenen yaş aralığının 25-50 yaş olmasına karşın;
- Evlat Edinme Yönergesinin 13.maddesi/ c bendinde "evlat edinilecek çocukla evlat edinecek kişi arasında en fazla 40 yaş fark olması",
- Ancak bu farkın "sağlık ve benzeri nedenlerden birçok aileye teklif edildiği halde kabul edilmeyen çocuklarda dikkate alınmaması" ibaresini hangi hukuksal, mantıksal ve vicdani gerekçe ile açıklanabilir görmektesiniz?
- 2) Evlat edinilen ile edinen arasında en fazla 40 yaşın bulunması prensibi hangi bilimsel ölçütle saptanmıştır?
- 3) Bir yaşındaki bir bebeğe koruyucu aile olarak bakabilmek için 50 yaş kabul edilirken, yine bir yaşındaki bir bebeği evlat edinebilmek için en fazla 41 yaşında olmak zorunluluğunu nasıl açıklıyorsunuz?
- 4) Yaş farkı kriterlerine göre bir yaşındaki çocuğa bakmak için en fazla 41 yaşında olmak öngörülürken, 9 yaşındaki bir çocuğa bakabilmek için 50 yaşında olmaya engel bir durumun bulunmaması, çocuk yetiştirmenin sorumluluğunun çocuğun yaşı ile bağlantılı olduğuna ilişkin hangi bilimsel araştırma ile saptanmıştır?
- 5) Sağlık ve benzeri nedenlerle birçok aile tarafından kabul edilmeyen; diğer bir anlatımla bakımı zor olan çocuklara bakacak aile seçiminde hiçbir yaş kriterinin dikkate alınmaması hangi bilimsel, insani, mantıksal nedenle açıklanmaktadır? Bu kriter SHÇEK'nun sorunlu çocuklardan kurtulma projesi olarak mı değerlendirilmiştir?
- 6) 50 yaş ve üstü kadınların tüp bebek yöntemi ile doğum yapabildiği bir ülkede koruyucu annenin 48 yaşında olması nedeni ile sevgi ve ilgiye muhtaç "Tuğçe Bebeğin", aileden koparılmasını, evlat edinilmesinin engellenmesini her an değiştirilmesi mümkün olan ve Medeni Kanun ile de örtüşmeyen bir Yönerge ile açıklamak ve buna "yasayı" engel göstermek Aileden Sorumlu Devlet Bakanı" niteliğine uygun mudur?
- 7) Aileden sorumlu Devlet Bakanı olarak, gelecekte 50 yaşın üstündeki kadınların tüp bebek yöntemi ile çocuk sahibi olmalarını engellemeye ilişkin bir yasal düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz?
- 8) Türk Medeni Kanunu -Koruyucu Aile Yönetmeliği- Evlat Edinme Yönergesi arasındaki bu çelişkili durumu ortadan kaldırmak amacı ile "Evlat Edinme Yönergesi"nde bir değişiklik yapmayı düşünüyor musunuz?

CEVAPLAR :

Evlat edinme SHÇEK Kurum Kanununun yürürlüğe girdiği 1983 yılından bu yana Genel Müdürlüğümüz tarafından korunmaya muhtaç çocuklarımıza verilen hizmet modellerimizden birisidir. Genel Müdürlüğümüz tarafından çocuklarımıza bu hizmet verilirken kendi çocuğuna iyi bir gelecek sağlamak kaygısı taşıyan ebeveyn sorumluluğunda davranılmaktadır.

Bu nedenle çocuklarımızın evlat edindirilmek üzere yerleştirileceği aileler seçilirken bazı kriterler aranmaktadır. Bu kriterler belirlenirken;

- Kurumun 25 yılı aşan uygulama deneyimi,
- Ülkemiz tarafından imzalanan çocukların korunmasını amaçlayan ülkelerarası sözleşmeler,
- Ülkeler arası uygulamalar ile işbirliği gerektiren vakalar,
- Kurum Kanunundan önce evlat edinmenin sadece Medeni Kanunda belirlenen geniş yorumlanması çerçevesinde evlat edinilmiş olan ve ilerleyen yıllarda aileden ve sosyal çevresinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle Kurumumuza başvurarak yardım isteyen kişilerden ailede kriterler belirlenmesine ilişkin alınan geri bildirimler çocukların yüksek yararı gözetilerek esas alınmıştır.

Bu çerçevede oluşan ihtiyaç sonucu Kurumumuzun ilk evlat edinme mevzuatı 1994 yılında Yönerge şeklinde düzenlenmiştir. Evlat edinecek ailenin seçiminde esas alınan kriterler bu tarihten günümüze kadar günün koşulları dikkate alınarak yapılan revizyonlarla uygulanagelmıştır. Yaklaşık 15 yıldır Kurumumuza başvuran aileler bu kriterler kapsamında evlat edinmektedir. Yerleşmiş olan bu uygulama nedeniyle evlat edinilmiş çocuklardan olumsuz geri bildirimlerin alınmamış olması da çocuğun yüksek yararının korunduğunun en önemli göstergesidir.

Ülkemiz tarafından da imzalanan çocukların korunmasına yönelik ülkelerarası sözleşmeler ve özellikle Lahey Ülkelerarası Evlat Edinme Sözleşmesinin temel hareket noktası çocuğun yüksek yararıdır. Yani evlat edinme ile amaçlanan aile için çocuk bulmak değil, çocuk için en uygun olan ailenin bulunmasıdır. Bu nedenle ailenin seçiminde titiz davranılması kaçınılmaz bir sonuçtur. Bu konu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesini uygulamakla yetkilendirilmiş koordinatör Kuruluş olan Genel Müdürlüğümüzün özellikle önem verdiği bir sorumluluk ve görevdir.

Kurumumuz korunması altında olup yuva ve yurtlarda bakımı sürdürülen çocuk ve gençlerin pek çoğunun kendisi ile ilgilenen ve evlat edinilmesine izin vermeyen yakınları bulunmaktadır. Aileler ise yoğun bir şekilde 0-1 yaş grubunda, kız ve yasal durumu çözümlenmiş çocuk evlat edinmek istemektedir. Oysa 0-25 yaş aralığında korunmaya muhtaç çocukların bakımını üstlenen Kurumumuzda 0-6 yaş grubundaki çocukların oranı %10'u bile bulmamaktadır. Üstelik bu yaş grubunda olup da Kurum bakımında kalan çocukların sağlık sorunları ya da çeşitli engelleri bulunmaktadır. Zaten durumu evlat edindirilmeye uygun olan çocuklarımız evlat edinmek üzere sırada bekleyen aileler yanına yerleştirilmektedir. Çünkü evlat edinmek üzere sırada bekleyen çok sayıda ailemiz bulunmaktadır. Bu aileler yıllarca çocuk evlat edinme beklentisiyle yoğrulmaktadırlar.

- Koruyucu aile hizmeti profesyonel bir hizmet olup çocuk için uzun süreli bakım modeline karar verilinceye kadar kuruluş bakımı yerine aile ortamında Devlet sorumluluğunda çocuğun bakımının sağlanmasıdır. Koruyucu aile bakımında olan çocuk için yaş ve eğitim durumuna göre bakım ücreti ödenmektedir. Ayrıca çocuğun sağlık, eğitim, servis ve her tür kurs ücreti, harçlığı, giyim gibi giderleri Devlet tarafından karşılanmaktadır.

Evlat edinmeden farklı olarak koruyucu ailelikte çocuğun yaşamında öz aile bağı, akraba bağı ve Kurum bağı sürmektedir. Çocuğun yasal konumu henüz evlat edinmeye uygun olmadığı için Medeni Kanun kapsamında, velayet devri anlamında aile ile arasında hukuksal bağın olmadığı bir destek hizmetidir. Korunmaya muhtaç çocukların en uygun bakım şeklinin aile ortamında olduğu temelinden hareketle koruyucu ailelikteki yaş aralığı

50 yaşa kadar geniş tutulmuştur. Ayrıca akrabalık ya da kurulmuş olumlu bir iletişimin söz konusu olduğu ilişkilerde çocuğun yararı gerektiriyorsa 50 yaşın üzerindeki de yapılan değerlendirmeler sonucunda koruyucu aile olabilmektedir.

- Aile ve çocuk arasında yaş farkının fazla olması ana baba çocuk ilişkisinin kurulmasından öte güzel ve keyifli olan bebeklik, çocukluk dönemi geçtikten sonra çocuğun ergenlik dönemindeki iniş çıkışları, çatışmaları ve bu döneme ait diğer olası zorluklar, ailenin yaşı ile bağlantılı olarak bunlarla baş edememesi, kendisinde yaşa bağlı bazı hastalıkların çıkması ile taraflar arasında ilişkinin bozulmasına ve çocuklarımızın Kuruma geri verilmek istenmesine kadar gidebilmektedir. Bu nedenle öncelikle çocuğun yararına bir değerlendirme yapılarak bu hususun hiç yaşanmaması amaçlanmış ve üst yaş kriteri mevzuat ile belirlenmiştir.

Sağlık ve benzeri nedenlerle korunma altına alınan çocuklarımızın da en az diğerleri kadar, hatta sağlık aciliyeti ve riski nedeniyle daha da çok olmak üzere aile ortamında bakıma ihtiyacı vardır. Bu nedenle bu çocuklarında haklarının korunması sağlanmaktadır. Hatta koruyucu aile bakımında bu kapsamda yer alan çocuklarımız için ödenen ücret iki katına kadar arttırılmaktadır.

Bu sorular korunma altındaki çocuklarımızın konumunun, geliş nedenlerinin, hizmetin gereklerini yerine getirirken hangi hususların öncelik taşıdığının bilinmediğinin göstergesidir. Bu tarz yorumlamalar yargılamakla eşdeğerdir. Hem çocuklarımıza hem de özverili koruyucu ailelerimiz ile evlat edinen ailelerimize büyük haksızlık olacaktır. Çünkü Kurumun önceliği her zaman çocuklarımızın yüksek yararlarının tüm yaşamları dikkate alınarak güvence altına alınmasıdır.

Koruyucu aile hizmeti çocuğun bakımının belli bir süre için devlet denetiminde üstlenilmesidir. Hizmet süresince Kurum tarafından periyodik izlemeler yapılmakta bu izlemelerde denetimin yanı sıra koruyucu aileye danışmanlık hizmeti de verilmektedir. Bakım sürerken herhangi bir sorunun ortaya çıkması ve sorunun yapılan mesleki çalışmalara rağmen çözümlenememesi halinde hizmet çocuğun örselenmesine fırsat verilmenden sonlandırılmaktadır. Yani evlat edinme hizmetinde olduğu gibi velayetin devri anlamı taşımamaktadır.

Koruyucu aile hizmetinde de amaç Kurumumuzun çocuğa götürülen tüm hizmet modellerinde olduğu gibi çocuğun yüksek yararlarıdır. Kurum olarak öncelikle hedeflenen çocuğun kendi ailesinin yanında bakımının sağlanmasıdır. Verilen desteklere ve yapılan çalışmalara rağmen bunun mümkün olmadığı durumlarda ise çocuğun en doğal ihtiyacı olan aile sıcaklığının yaşatılması önceliklidir. Hedeflenen çocuğun koruma altına alınması ile ilgili hususların ortadan kalkması ve düzelmesi halinde geri döndürülmektedir. Bu süreç zarfında da çocuğun kuruluş bakımında değil bir aile yanında bakılması ve desteklenmesidir. Kuruluş bakımı ise en son tercih edilen bakım modelimizdir.

Koruyucu aile hizmetinden yararlandırılan çocuklarımız evlat edindiremediğimiz genellikle bebek grubunun dışında yer alan çocuklarımızdır. Bebek grubunda olmasına rağmen henüz çeşitli nedenlerle uzun süreli kalıcı bakım modeline karar verilmemiş olan çocuklarımızın bu süreyi aile ortamında geçirmesi amacıyla koruyucu aile bakımına yerleştirme uygulaması yapılmaktadır. Zaten koruyucu aileler başlangıç aşamasından itibaren bu hizmetin geçici bir süreci kapsadığı ve bakımını üstlendikleri çocuğu evlat edinemeyecekleri konusunda açık ve net bir şekilde ve kesin bir dille bilgilendirilmektedirler.

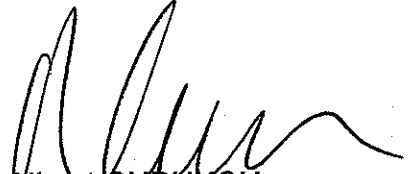
T., koruyucu annenin yaşı nedeniyle geri alınmamıştır. Daha önce de açıklandığı gibi koruyucu aile, hizmetin geçici olduğu konusunda bilgi sahibidir. Çocuğun bakımını üstlendikleri sürece çocuğun bakım ücreti Kurum tarafından kendilerine ödenmiştir. Ayrıca söz konusu çocuğun sağlık giderleri devlet tarafından karşılanmakta olup yılda iki kez de bakım ücreti oranında giyim yardımı da verilmektedir.

T.nin aileden geri alınma nedeni, çocuğun kalıcı bakım modeline karar verilmesi sonucu evlat edinme ailesi yanına yerleştirilmesidir. Söz konusu aile evlat edinme dosyası tamamlanmış olup uzun yıllardır durumu evlat edindirilmeye uygun olan bir çocuğa anne baba olmayı özlemle bekleyen çok sayıdaki ailemizden sadece birisidir. Kendisini hiç tanımadıkları halde sadece içlerindeki çocuk sevgisi ile koşulsuz bir şekilde ve bıkmadan uzun yıllardır bekleyen evlat edinecek ailesi ile çocuk kısa süre içinde kaynaşmış ve güçlü bir ebeveyn çocuk bağı kurulmuştur. Koruyucu Aile Sözleşmesi gereği, koruyucu ailenin çocuğun yararının söz konusu her durum için Kurumla işbirliği yapması yükümlülüğü bulunmaktadır.

İleri yaşlardaki gebelikler konusu tüm dünyada olumsuz yönleri tartışılan ciddi bir sorundur. İnsanların çocuk sahibi olmaya hakları olduğu kadar çocukların da uygun yaşta ve sağlıklı, ortalama ömür beklentisi içinde kendileriyle ana baba ilişkisi kurabilecek, sorunlarında yanında olabilecek, çocuğun yaş ve gelişim döneminin gerektirdiği bedensel aktiviteleri onunla birlikte yapabilecek fiziksel yeterlilikte olan ebeveynlere sahip olmaya hakları bulunmaktadır. Çocukların bu haklarını dile getirememiş olmaları nedeniyle ki Kurumumuz onların adına onların haklarını savunan tedbirleri almaktadır.

Bahsedilen hususta bir çelişki bulunmayıp sadece korunmaya muhtaç statüsünde yer alan çocuklarımızın haklarını korumak adına toplumsal gelişmelerle paralel önlemler bu güne kadar olduğu gibi bundan sonrada alınmaya devam edecektir.

Saygılarımla.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı